

Vergaderjaar 1984–1985 Nr. 51*

17 362

Goedkeuring van het op 18 november 1981 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Kaapverdië, met Slotprotocol (Trb. 1982, 20)

* Het vorige stuk is verschenen onder nr. 239 van vergaderjaar 1983–1984.

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID¹

Vastgesteld 30 oktober 1984

Inleiding

De leden van de fractie van de P.v.d.A. konden op zich zeer wel instemmen met het onderhavige wetsvoorstel. Zij merkten echter op dat dit verdrag op onderdelen onvoldoende soelaas biedt aan vele Kaapverdianen die werkzaam zijn (geweest) op schepen van Nederlandse reders in de zeevaart of op de Rijnvaart omdat de verblijfsrechtelijke positie en de positie op de arbeidsmarkt van deze groep ontoereikend geregeld is, terwijl er voor werknemers op de booreilanden op het Nederlands deel van het continentaal plat nog helemaal geen sprake is van rechtsbescherming, maar in feite een rechtsvacuum bestaat.

Een vreemdeling, werkzaam hier te lande, heeft in geval van onvrijwillige werkloosheid een termijn voor het zoeken van nieuw werk van het restant van de looptijd van de verblijfsvergunning plus één jaar en heeft in die periode recht op WW en WWV; een vreemdeling die 5 jaar in Nederland arbeid in loondienst heeft verricht, heeft recht op een vestigingsvergunning en kan bij niet-verwijtbare werkloosheid het verblijf voortzetten. Een Kaapverdische zeeman in dienst van een Nederlandse reder heeft recht op een WW-uitkering van 3 à 6 maanden bij onvrijwillige werkloosheid en komt slechts onder bepaalde voorwaarden in aanmerking voor een verblijfsvergunning als hij tenminste 7 jaar onafgebroken in dienst geweest is van een Nederlandse reder. De rechtsgrond voor dit verschil in behandeling tussen buitenlandse arbeiders, werkzaam aan wal, en werkzaam ter zee, beiden in dienst van Nederlandse werkgevers is aan de leden van de P.v.d.A.-fractie niet geheel duidelijk. De leden van de fractie van de P.v.d.A. vonden het schrijnend, dat dit verdrag hen ter goedkeuring wordt voorgelegd op het moment dat Kaapverdiaanse zeelieden in Rotterdam strijden tegen ontslagen die naar hun mening discriminatie naar nationaliteit inhouden.

In verband met de actuele problematiek van de Kaapverdiaanse (ex-)zeelieden in Rotterdam wensten de leden van de P.v.d.A. de volgende vragen te stellen:

a. Heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een rol gespeeld bij de totstandkoming van de Regeling Arbeidsvoorziening Zeevaart (R.A.Z.) en, zo ja, welke?

¹ Samenstelling:

Franssen (CDA), (voorzitter), Van Dalen (CDA), Uijterwaal-Cox (CDA), Van de Zandschulp (PvdA), Oskamp (PvdA), Heijmans (VVD), Van Tets (VVD), Vonhoff-Luijendijk (VVD), Bischoff van Heemskerck (D'66), Van Leeuwen (PSP), Hoekstra (CPN), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), Schuurman (RPF) en Van der Jagt (GPV).

b. Is het waar dat het Centraal Arbeidsbureau Zeevaart (CAZ) aan Nederland, EEG-onderdanen en houders van een verklaring ex artikel 3 W.A.B.W. bij arbeidsbemiddeling de voorrang geeft boven de ontslagen Kaapverdiaanse zeelieden, voorheen in dienst van de Nederlandse reder (en met een arbeidsverleden in de sector variërend van 3 tot 20 jaar)?

c. Welke is de reactie tussen CAZ en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid? Ontvangt CAZ instructies van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid?

d. Welke is de wettelijke grondslag voor de bepaling van de Investerings-premieregeling Zeescheepvaart (IPZ) dat bouw van nieuwe schepen slechts voor premiëring in aanmerking komt indien de reder verklaart het te bouwen schip slechts met Nederlanders of Nederlandse ingezetenen te bemannen?

De leden van de fractie van de P.v.d.A.-fractie achtten het op zich zeker aanvaardbaar indien een *eventuele instroom van nieuwe buitenlandse zeelieden* in de Nederlandse zeescheepvaart ingedamd wordt. Naar hun mening mogen buitenlandse zeelieden, die reeds jarenlang werkzaam zijn op schepen van Nederlandse reders (in het geval van de Nedlloydontslagen: 3 tot 20 jaar!) niet het slachtoffer worden van een beleidswijziging die voorrang geeft aan Nederlanders. Zij wensten daarom de volgende vragen te stellen:

1. Is aan deze buitenlandse zeelieden een ruime mogelijkheid geboden voor bijscholing om hun de kans te geven het certificaat geïntegreerd gezet te behalen?

2. Zijn/worden bij (eventuele) ontslagen de beginselen van evenredigheid en gelijke behandeling, ongeacht nationaliteit, in acht genomen?

Indien deze vraag ontkennend wordt beantwoord, waarom niet? Welke rol heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gespeeld bij de behandeling van de ontslagaanvragen door Nedlloyd door het Gemeentelijk Arbeidsbureau te Rotterdam?

e. Kan inmiddels verslag uitgebracht worden over de pogingen van drs. A. de Ruiter (directeur scheepvaartpolitiek en maritiem beleid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat) om 58 in Rotterdam verblijvende werkloze Kaapverdiaanse zeelieden aan boord van zeeschepen geplaatst te krijgen? (bericht in Trouw, 18 september 1984).

Het was de leden van de fractie van de P.v.d.A. opgevallen dat de staatssecretaris de ontslagen Kaapverdiaanse Nedlloyd-zeelieden niet in aanmerking wil laten komen voor een WWV-uitkering door gebruikmaking van artikel 13 lid 3 WWV, ondanks pleidooien van het gemeentebestuur van Rotterdam dienaangaande. Ter toelichting: waar de WWV eerder in artikel 13, lid 1, sub n het WWV-recht voor vreemdelingen beperkt tot degene die gedurende 6 weken, onmiddellijk aan de werkloosheid voorafgaande, op legale wijze in Nederland verblijf gehouden heeft, opent lid 3 van artikel 13 de mogelijkheid om hiervan af te wijken in gevallen dat toepassing van lid 1 tot **onbillijkheden** zou leiden. Gezien het zeer ruime arbeidsverleden van de ontslagen Kaapverdiaanse zeelieden (volgens informatie variërend van 3 tot 20 jaar) in dienst van Nederlandse reders, lijkt toepassing van artikel 13 lid 3 WWV deze leden zeer voor de hand liggend. Nu de staatssecretaris klaarblijkelijk een andere mening toegedaan is, gevoelden de leden van de fractie van de P.v.d.A. behoefte aan een uitvoerige uiteenzetting van de vraag in welke gevallen en volgens welke criteria artikel 13 lid 3 WWV functioneert.

Is het waar dat buitenlandse zeelieden zonder verblijfsvergunning (of in afwachting van een beslissing van een aanvraag voor een verblijfsvergunning), maar met visumplicht, vrijwel onmogelijk een visum kunnen verkrijgen voor een reis naar Hamburg of Le Havre om daar aan te monstere?

De memorie van antwoord aan de Tweede Kamer dd. 12 april 1983 deelt mee dat in interdepartementaal overleg de vraag aan de orde is of de W.A.B.W. ook van toepassing verklaard kan worden op de internationale binnenvaart (17 362, blz. 2).

Kan thans, nadat anderhalf jaar verstreken is, nader aangegeven worden hoever dit interdepartementaal onderzoek thans gevorderd is, wat de (voorlopige) resultaten ervan zijn en wanneer definitief uitsluitel verkregen kan worden? Kan, vooruitlopend op de definitieve resultaten van dit onderzoek, nu reeds aangegeven worden of op degenen die vallen onder de overgangsregeling van 15 oktober 1982 en die reeds jaren werkzaam zijn op de internationale Rijnvaart, de Vreemdelingenwet en de W.A.B.W. zonder meer van toepassing verklaard kunnen worden? Indien neen, waarom niet?

Kan inmiddels wel aangegeven worden wanneer de memorie van antwoord te verwachten is op het wetsontwerp Arbeidsvoorzieningen Zeevaart (17 556)?

Al op 7 juli 1982 deelde de toenmalige minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, L. de Graaf, mee dat hij zou bevorderen dat *spoedig* een wetsontwerp zou worden ingediend tot regeling van de rechtspositie van werknemers op het Nederlandse deel van het continentaal plat. Inderdaad blijkt op 20 oktober 1982 een – deze leden onbekend – conceptwetsvoorstel met toelichting door de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gestuurd te zijn naar de ministers van Economische Zaken en Justitie.

Kan meegedeeld worden hoever het interdepartementaal overleg hierover na 2 jaar inmiddels gevorderd is?

Kan voorts uiteengezet worden waarom – en in wiens opdracht – de kwestie van de rechtspositie van werknemers op booreilanden inmiddels bestudeerd wordt door een subcommissie arbeidsomstandigheden van de Noordzeecommissie van de Raad van Waterstaat? Wanneer is een advies van deze subcommissie te verwachten? De leden van de fractie van de P.v.d.A. bevroop het angstig gevoelen dat de bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zich deze urgente kwestie enigszins uit de vingers hebben laten glippen. Graag wilden zij benadrukken dat naar hun mening de bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid *de politieke verantwoordelijkheid* dragen voor indiening van een wetsvoorstel dat de arbeidsrechtelijke en sociale zekerheidsaspecten van de positie van werknemers op booreilanden op het Nederlands deel van het continentaal plat regelt en dat de bewindslieden van Sociale Zaken en Werkgelegenheid eveneens politiek verantwoordelijk zijn voor de tempobewaking van interdepartementaal overleg. Zij hadden daarom behoefte aan een inzicht in de voortgang van het interdepartementaal overleg en eventueel daarbij optredende knelpunten. Zij wensten daarbij opgemerkt te hebben dat het hun grote zorg baart dat na zoveel jaren activiteiten op het Nederlandse deel van het continentale plat er nog steeds een rechtvacuüm bestaat inzake de arbeidsrechtelijke en sociale zekerheidsaspecten, evenals een rechtvacuüm ten aanzien van toepassing van de Vreemdelingenwet. Zij vroegen zich af waarom het niet mogelijk zou zijn om via eenvoudige wetgeving te verklaren dat zowel de Nederlandse vreemdelingenwetgeving als de Nederlandse arbeidswetgeving als de Nederlandse sociale zekerheidswetgeving zonder meer van toepassing is op alle activiteiten op het Nederlandse deel van het continentale plat.

In aansluiting op de door de staatssecretaris tijdens de debatten in de Tweede Kamer gedane toezeggingen, beperkten de leden van de P.S.P.-fractie zich in dit stadium tot enkele procedurele vragen:

Welke is de stand van zaken met betrekking tot het voorgenomen interdepartementale overleg inzake de Wet arbeidsvoorzieningen zeevarenden? Is dit overleg al gestart en wanneer kunnen stappen van de regering worden verwacht in deze? Heeft de regering inzicht in de wijze waarop het verdrag in Kaapverdië wordt behandeld? Hoe is de procedure, wanneer is een ratificering te verwachten?

De voorzitter van de commissie (wnd.),
Van de Zandschulp

De griffier van de commissie,
Dijkstra-Liesveld